

PRAVILA ZA IZRADU BIBLIOGRAFIJA

u Institutu za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu

STANKO LASIĆ
JELENA OČAK
DUBRAVKA ORAIĆ

1) UVODNA NAPOMENA

Ekipa Instituta za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koja već dulje vremena radi na raznim bibliografskim zadacima, smatra prije-ko potrebnim da svoja iskustva sažme i izloži u obliku općih pravila po kojima bi se ubuduće izrađivali svi bibliografski radovi u Institutu. Pri tom se ona koristila i tuđim iskustvom i radom, prije svega bibliografskim djelima Leksikografskog zavoda u Zagrebu i Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Od koristi su nam bili i bibliografski radovi nekih pojedinaca (na primjer Dragutina Tadijanovića i Davora Kapetanića) i ponekih edicija (Djela hrvatskih pisaca u izdanju »Zore« početkom pedesetih godina, Pet stoljeća hrvatske književnosti, i slično). Ipak, sve je to bogatstvo građe i iskustva trebalo uskladiti i sintetizirati u jedinstvenu apstraktnu shemu. Taj smo posao dovršili i predajemo ga javnosti u prvom redu zato da bismo izazvali primjedbe, kritike i dobili sugestije. Spremni smo nakon toga organizirati znanstveni skup na kojem bismo sa svima zainteresiranima prodiskutirali o spornim pitanjima. Razumljivo je da se u našim Pravilima većina primjera odnosi na BIBLIOGRAFIJU KNJIGA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI koja sada izlazi u »Croatice«, jer smo upravo u povodu bibliografije kolegice Očak. (vidi »Croatice« br. 2) najviše i najživlje raspravljali i njezinu građu najviše analizirali.

2) ZNAKOVI

- a) [ ] - uglatom zagradom označeni su oni podaci što ih je u opis i obradu unio sastavljač bibliografije.
- b) + - kod paginacije mogu se navesti i stranice na kojima su otisnute slike, crteži i slično, a važni su za knjigu, studiju ili članak.

Stranice takvih priloga povezane su sa stranicama teksta s pomoću tog adicioneog znaka. Na primjer:

knjige: VI + 362 str.
II + 502 str. + XXI tabla
III-XVI + 206 + V grafikona
članci: str. 156 + 160-245.

- c) 114) - podcrtavaju se (ili tiskaju kurzivom) brojevi onih bibliografskih jedinica koje nisu obrađene *de visu*, nego su obrađene po nekoj primarnoj bibliografiji. U uvodnim napomenama (ili u predgovoru) treba označiti o kojoj se primarnoj bibliografiji radi.
- d) * - tim se znakom (zvjezdicom u tiskanom tekstu) označuje BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA, koja dolazi na kraj obrade bibliografske jedinice.
- e) [!] - označuje da je podatak pogrešan; prema potrebi dodan je ispravan. Na primjer: 1949 [1950!] znači da je knjiga izašla 1950.

3) FORMAT

16° - do 15 cm
m8° - do 18,5 cm
8° - do 22,5 cm
v8° - do 25 cm
4° - do 35 cm
2° - preko 35 cm

4) OBRADA KNJIGA

Knjige obrađujemo po ovoj shemi:

I) PODACI O KNJIZI

- a) osnovni podaci o autoru i predmetu knjige
b) podaci o izdavaču i obliku knjige
c) dopunski podaci o knjizi (kolekcija, biblioteka, knjižnica; kolo, svezak; urednik kolekcije)

Svi ti podaci slijede jedan za drugim (iza rednog broja) u neprekinutoj liniji, a poštujući vertikalnu crtu koja se pruža ispod prvog slova prezimena. Između podataka *a* i *b* dolazi crtica; crtica dolazi i iza podatka *b* ako slijede dopunski podaci pod *c*.

II) SADRŽAJ KNJIGE

Linija PODATKA O KNJIZI je prekinuta, oznaka *Sadržaj* dolazi u novi red, uvučeno od prethodnog teksta. Sadržaj knjige donosi se

u neprekinutoj liniji, a u vertikalnoj crti ispod oznake *Sadržaj*. U nekim slučajevima možemo tekst sadržaja prekinuti i ići u novi red (uvučeno), a tada će crtica koja se nalazi u prethodnom redu označiti kontinuitet. Oznaka *Sadržaj* je podcrtana, iza nje dolazi točka pa crtica (iza povlake nema razmaka, nego se tekst sadržaja na nju direktno naslanja: *Sadržaj*.-

III) BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA

Linija sadržaja je prekinuta i zvijedica koja označuje bibliografovnu bilješku dolazi u novi red u istoj vertikalnoj crti kao i oznaka *Sadržaj*. Zvijezdica je pocrtana, iza nje dolazi razmak, pa crtica i ponovno razmak, a tek onda tekst bilješke.

Evo primjera za ovu shemu iz BIBLIOGRAFIJE KNJIGA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI:

249) KAŠTELAN, Jure. *Približavanje*. Prolegomena za liriku Antuna Branka Šimića. Oprema Mihajlo Arsovski. – Zagreb, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, 1970, 8°, 110 str. – Biblioteka Razlog, sv. 38. Urednici Milan Mirić i Ante Stamać.

Sadržaj. – PRED ŽIVOTOM I DJELOM, str. 5. – PRIBLIŽAVANJE, str. 29. – IZVORNO ČUĐENJE I PREOBRAŽENJE, str. 39. – ELEMENTI STRUKTURE, str. 73. – Pjesnički jezik, str. 75. – Imaginacija, str. 79. – Slobodni stih, str. 82. – Ritam, str. 83. – Rima, str. 86. – Grafizam, str. 87. – Strofa, str. 89. – Značenje u znaku, str. 90. – O pjesničkoj slici, str. 91. – Likovni osjećaj, str. 98. – POVRA-TAK, str. 105. –

Napomena, str. 11. – Bilješka o piscu, str. 113.

* – Ovo je prva knjiga Kaštelanovih studija i eseja. Njegove brojne rasprave, zapisi, članci, kritike raspršeni su po raznim časopisima, njegova je disertacija o Matošu izašla u RADU JAZU 1956. Knjiga »Približavanje« napisana je od 1963. do 1967. Pojedina su poglavlja objavljena u nešto skraćenom obliku u časopisu »Umjetnost riječi«. Dva poglavlja čine bit knjige: »Izvorno čuđenje i preobraženje« i »Elementi strukture«. U njima Kaštelan nastoji prodrijeti u tajnu Šimićeva stvaranja, zahvatiti neuhvatljivu tajnu poetskog.

ANALIZA PREDOČENE SCHEME

I) PODACI O KNJIZI

a) *Osnovni podaci o autoru i predmetu knjige*

- redni broj
- kosa crta
- prezime autora (pisano velikim slovima)

- zarez
- ime autora
- točka
- naslov (podcrtano)
- točka
- podnaslov
- točka
- urednik (ili priređivač, sastavljač, redaktor, itd.)
- točka
- likovna i druga oprema knjige (crteži, vinjete, naslovna strana, fotografije, itd.)
- točka
- ponovljeno izdanje (koje)
- točka
- crtica.

Na primjer:

- 223) PRERADOVIĆ, Petar. *Pozdrav domovini*. Izabrane pjesme. Izbor i redakcija Dragutin Tadijanović. Likovna oprema, nacrt za korice i ovi-tak, Boris Dogan. Drugo, dopunjeno izdanje. –

Ako se u jedinici *ne nalaze neki podaci* (ako, na primjer, nema podnaslova ili urednika, ili oznake tko je knjigu likovno uredio, ili ako je knjiga izašla prvi put), tada ostali podaci slijede normalno jedan za drugim. Na primjer:

- 186) ŠENOA, August. *Čuvaj se senjske ruke*. Priredio Ivan Lopac. Ilustrirali Ljubo Ivančić i Branka Korelić-Ivančić. Nacrt za naslovnu stranu Boris Dogan. Drugo izdanje. –
- 89) KUČAN, Branko. *Mogućnosti*. Oprema i ilustracije Dražen Barić. –
- 195) RAOS, Ivan. *Nemojte nam kosti pretresati*. Izabrane pjesme. Oprema Boris Dogan. –

Ako jedinica nema autora, tj. ako se radi o antologiji, zborniku, almanahu ili kalendaru, tada svi podaci slijede normalno jedan za drugim, samo je naslov sada pisan velikim slovima i podcrtan je. Na primjer:

- 2) HRVATSKE UMJETNICE. Glavni i odgovorni urednik Dragutin Zdu-nić. Autor fotografija Zlata Vucelić. –
- 12) ZA BLAGDANSKIM STOLOM. Pjesnički susreti. Uredio Ante Jakšić. Naslovnu stranu izradio Stanko Tenšek. –
- 20) ZLATNA KNJIGA HRVATSKOG PJESNIŠTVA OD POČETAKA DO DANAS. Sastavio Vlatko Pavletić. Drugo izdanje. –

Ako je antologiju jednim dijelom *napisao sastavljač*, tada to treba istaknuti (u uglatoj zagradi) kod imena sastavljača, a ne smije se zavesti antologiju pod imenom sastavljača. Na primjer:

- 4) KNJIZEVNOST BAČKIH HRVATA. [Napisao i sastavio] Ante Seku-lić. –

Ako se naslov ponavlja na nekom stranom jeziku, onda to ponavljanje treba tretirati kao podnaslov. Na primjer:

- 3) HRVATSKI LATINISTI. II. Pisci 17–19. stoljeća. *Croatici auctores qui latine scripserunt. Auctores saec. XVII–XIX.* Priredili Veljko Gortan i Vladimir Vratović. Crteži Milenko Bosanac. Znak biblioteke i hrbat Željko Hegedušić. Crtani naslovi Alfred Pal. –

Ostale varijante i mogućnosti

1. Ako je u tekstu uz ime i prezime navedena i titula, onda titulu bilježimo ispred imena:

BARAC, prof. dr. Antun.

2. Ako je u tekstu uz ime i prezime navedena i neka pobliža oznaka kojom se ta osoba razlikuje od neke druge osobe istog imena i prezimena, onda se ta oznaka stavlja iza imena:

PRERADOVIĆ, Petar ml.

3. Ako postoje dva ili više autora istog imena i prezimena, a to u tekstu nigdje nije označeno, onda sastavljač bibliografije daje pobližu oznaku i stavlja je (u uglatu zagradu) iza imena, a prije točke:

VUČKOVIĆ, Radovan [zagrebački pisac i kritičar].

VUČKOVIĆ, Radovan [sarajevski sveuč. profesor].

7. Ako je knjiga izdana anonimno i nije razriješeno tko je autor, tada velikim slovima označujemo da je autor knjige anonimn: ANONIMNO. Na primjer:

- 320) ANONIMNO. *Junakinja Oramaika.* Pripovijest iz života Indijanaca. Za tisak priredio Juraj Gusić DI. –

Ako smo saznali tko je autor anonimnog djela, tada iza naznake ANONIMNO, a prije točke, stavljamo prezime i ime autora (u uglatu zagradu, prezime velikim slovima, iza prezimena zarez). Na primjer:

ANONIMNO [ŠIMIĆ, Stanislav].

5. Ako se u tekstu ne nalazi puno ime autora, nego samo početno slovo imena, a mi znamo kako glasi njegovo puno ime, tada ostatak imena iza početnog slova stavljamo u uglatu zagradu. Na primjer:

- 114) ŠTEKOVIĆ, L[uka]. *Lipe ispred gimnazije.* –

6. Nerazriješeni pseudonim tretiramo kao puno ime i prezime te ga ili pišemo kao normalnu autorsku oznaku ili ističemo prvu riječ u pseudonimu:

LENSKI, Milivoj Z.

ESOP s Griča

HRVATSKI đak

TRAVESTITOR Čengićkinje

7. Nerazriješeni inicijal tretiramo kao prezime (i kao slog) i stavljamo ga u abecednom poretku uvijek tamo gdje mu je po abecedi mjesto:

MARJANOVIĆ, Milan
MATKOVIĆ, Marijan
MK
NOVAK, Slobodan

8. Nerazriješena šifra dolazi uvijek na početak abecednog poretka:

—*—

.....

ADAMOVIĆ, Stanislava
ANTUNOVIĆ, Tomislav
BABIĆ, Goran

9. Ako smo razriješili pseudonim, šifru ili neki drugi znak, tada prezime i ime autora donosimo odmah iza pseudonima, a prije točke (u uglatoj zagradi, prezime velikim slovima, zarez, ime). Na primjer:

242) DONAT, Branimir [ZANE, Tvrtko]. *O pjesničkom teatru Miroslava Krleže*. Naslovnu stranu izradio Julije Knifer. —

Ako smo razriješili inicijal, tada u uglatu zagradu iza prvog slova prezimena i imena donosimo preostali dio prezimena (velikim slovima) i imena:

K[RMPOTIĆ], V[esna].

10. Ako je pseudonim srastao s pravim autorovim imenom i prezimenom i piše se kao dodatak pravom prezimenu, tada to prezime tretiramo kao dva prezimena. Isto postupamo i u slučaju ako se autor potpisuje s dva prezimena:

267) CAR-EMIN, Viktor. *Careva pisma iz Liburnije*. Izbor iz korespondencije Viktora Cara-Emina s Rikardom Katalinićem Jeretovim. Oprema Ante Giaconi. —

67) BILJAK-BIČI, Josip. *Intima*. —

273) DOVJAK-MATKOVIĆ, Blanka. *Neobična ulica*. Ilustracije Nives Kavurić-Kurtović. —

283) BRLIĆ-MAZURANIĆ, Ivana. *Čudnovate zgone šegrta Hlapića*. Ilustrirao Josip Vaništa. Peto izdanje. —

11. Ako je knjiga djelo dvojice (ili više) autora, tada oba autora tretiramo kao jednog autora i u naslovu ističemo velikim slovima prezime autora, dok njihov poredak dajemo onako kako je to napisano na knjizi; između autora stavljamo crticu, ali bez razmaka. Na primjer:

42) ROSANDIĆ, Dragutin-ŠICEL, Miroslav. *Pristup nastavi književnosti*. —

44) KUDRJACEV, Anatolij-BOŽINOVIĆ, Tode-FULGOSI, Ranko. *Književnost s osnovama estetskog obrazovanja*. —

Ako na knjizi autori nisu istaknuli ispred naslova, nego su spomenuti u tekstu iza naslova, tada ih donosimo ispred naslova, ali u uglatoj zagradi. Nakon naslova bilježimo tekst onako kako je na knjizi:

[BARAC, Antun-NAZOR, Vladimir.] *Čitanka za VII razred gimnazije*. Sastavili Antun Barac i Vladimir Nazor. –

12. Tekst naslova treba uvijek reproducirati onako kako je napisan na knjizi. Prijašnje pravopise treba poštivati. Ako se radi o tiskarskoj pogreški, tada točan naslov treba donijeti odmah iza naslova, a prije točke (u uglatoj zagradi sa znakom kako je to istaknuto u poglavlju »ZNAKOVI«):

UJEVIĆ, Tin. *Lelek srebra* [*Lelek sebra !*]. –

13. Ako naslova nema, tada ga treba opisati i staviti u uglatu zagradu:

BARAC, Antun. [*Predavanja iz šk. g. 1951/52.*]. –

14. Imena i prezimena urednika, priređivača, sastavljača, redaktora, likovnih umjetnika koji su knjigu opremili – donositi onako kako su navedeni u knjizi. Razriješene inicijale ili pseudonime staviti u uglate zagrade po gore izloženom principu.

15. Ponovno izdanje označujemo ako se nalazi na listu knjige. Ako, međutim, u knjizi nije istaknuto o kojem se ponovnom izdanju radi, a mi smo to razriješili, tada oznaku ponovnog izdanja stavljamo u uglatu zagradu.

b) Podaci o izdavaču i obliku knjige

- mjesto izdavanja
- zarez
- izdavač
- zarez
- godina izdavanja
- zarez
- format knjige
- zarez
- broj stranica knjige
- str
- točka
- crtica (ako iza PODATAKA IZDAVAČA I OBLIKA KNJIGE ne slijede nikakvi dopunski podaci o knjizi, tada se ne stavlja crtica)

Na primjer:

223) PRERADOVIĆ, Petar. *Pozdrav domovini*. Izabrane pjesme. Izbor i redakcija Dragutin Tadijanović. Likovna oprema, nacrt za korice i ovi-tak, Boris Dogan. Drugo, dopunjeno izdanje. – Zagreb, Matica hr-vatska, 1970, 8°, 257 str. –

117) TOMIĆ, Matko. *Od kola do pjesme*. – Zagreb, Vlastita naklada autora, 1970, 8°, 32 str.

7) MLADI PJESNICI HRVATSKOG ZAGORJA 1970. Zbornik. Naslovna strana Ivan Rabuzin. – Zaprešić, Centar za kulturu Narodnog sveučilišta, 1970, 8°, 56 str.

Varijante i mogućnosti:

1. Izdavača treba uvijek pisati velikim početnim slovom:

– Zagreb, Zora, 1970, 8°, 67 str. –

2. Ako je naziv izdavača sastavljen od više riječi, tada ga treba pisati onako kako je napisan na knjizi, tj. u skladu s pravopisom koji je bio na snazi kad je knjiga tiskana:

– Zagreb, Matica Hrvatska, 1952, 8°, 146 str.

– Zagreb, Matica hrvatska, 1970, m8°, 74 str.

3. Ako se radi o autorovoj nakladi, tada je također prvo slovo prve riječi pisano velikim slovom:

– Zagreb, Vlastita naklada, 1970, 4°, 35 str.

– Zagreb, Naklada autora, 1970, 8°, 79 str.

4. Ako je izdavač sastavljen od više riječi, od kojih su neke vlastita imena, tada se ova ne stavljaju u navodnike. Na primjer:

5) LATICE MLADOSTI. Urednik Kornelije Mađarić. – Valpovo, Klub omladine Đuro Salaj, 1970, 8°, 57 str.

7) MLADI PJESNICI HRVATSKOG ZAGORJA 1970. Zbornik. Naslovna strana Ivan Rabuzin. – Zaprešić, Centar za kulturu Narodnog sveučilišta, 1970, 8°, 56 str.

Ako se međutim radi o časopisu kao izdavaču, tada se naziv časopisa stavlja u navodne znake. Na primjer:

30) STRUKTURALIZAM. – Zagreb, Posebno izdanje časopisa »Kritika«, sv. 4, 1970, v8°, 272 str.

80) HLASTEC, Božo. *Stari poti*. Na naslovnoj strani reprodukcija slike Mi-ljenka Stančića. Naslovna strana Milan Uzun. Crteži i vinjete Verica Hlastec, Mladen Dolovski, Željko Dolovski. – Zagreb, Posebno izdanje časopisa »Kaj«, 1970, m8°, 127 str.

5. Ako je knjigu publiciralo više izdavača iz jednog te istog grada, tada između naziva izdavača stavljamo crticu bez razmaka. Na primjer.

3) HRVATSKI LATINISTI. II. Pisci 17–19. stoljeća. Croatici auctores qui latine scripserunt. Auctores saec. XVII–XIX. Priredili Veljko Gortan i Vladimir Vratović. Crteži Milenko Bosanac. Znak biblioteke i hrbat Željko Hegedušić. Crtani naslovi Alfred Pal. – Zagreb, Matica hrvatska-Zora, 1970, 8°, 1024 str. –

105) PREMERL, Željko. *Skrivač*. Knjigu uredio Slavko Mihalić. – Zagreb, Naprijed-Narodno sveučilište grada Zagreba-Centar za kulturu, 1970, 8°, 45 str. –

203) BOŽIĆ, Mirko. *Drame*. Opremio Boris Dogan. – Zagreb, Matica hrvatska-Mladost-Naprijed-Znanje-Zora, 1970, 8°, 287 str. –

6. Ako je knjigu publiciralo više izdavača iz raznih gradova, tada između naziva gradova stavljamo crticu bez razmaka. Na primjer:

267) CAR-EMIN, Viktor. *Careva pisma iz Liburnije*. Izbor iz korespondencije Viktora Cara-Emina s Rikardom Katalinićem Jeretovim. Oprema Ante Giacconi. – Opatija, Narodno sveučilište-Rijeka, Dometi-Čakavski sabor Zminj, 1970, v8°, 58 str. –

7. Ako knjiga nema paginacije, tada na mjestu gdje se po pravilu nalazi paginacija, tj. broj stranica, stavljamo (u uglatu zagradu) oznaku: nepaginirano. Na primjer:

2) HRVATSKE UMJETNICE. Glavni i odgovorni urednik Dragutin Zdunić. Autor fotografija Zlata Vucelić. – Zagreb, Spektar, 1970, 4°, [nepaginirano].

c) *Dopunski podaci o knjizi* (kolekcija, biblioteka, knjižnica; kolo, svezak; urednik kolekcije)

- naziv biblioteke (kolekcije, knjižnice)
- zarez
- kolo
- broj kola
- sv. (ili »knj.«, ako je tako izričito označeno u knjizi)
- broj sveska
- točka
- urednik biblioteke
- točka.

Ako se u jedinici ne nalaze neki podaci (ako na primjer nema kola ili sveska ili urednika), tada ostali podaci normalno slijede jedan za drugim. Na primjer:

246) GRČIĆ, Marko. *Provincia deserta*. – Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 8°, 304 str. – Biblioteka Kolo, sv. 5. Urednik Igor Zidić.

253) MANDIĆ, Igor. *Uz dlaku*. Književne kritike 1965–1970. Naslovnu stranu izradio Julije Knifer. – Zagreb, Mladost, 1970, 8°, 304 str. – Biblioteka izabranih eseja. Urednik Oto Šolc.

213) KOLAR, Slavko. *Ženidba Imbre Futača i druge pripovijetke iz seljačkog života*. Uredio Zvonimir Kulundžić. Ilustracije Ivan Lacković. Ovitak Alfred Pal. – Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 8°, 571 str. – Sabrana djela Slavka Kolara, knj. 2. Uredio Zvanimir Kulundžić.

Ako djelo nije tiskano, nego šapirografirano, tada to treba označiti i staviti na kraj, iza crtice, u uglatu zagradu:

[šapirografirano]

II) SADRŽAJ KNJIGE

Sadržaj knjige prezentiran je uvijek onako kako je dan u knjizi. Najvažnije je pri tom rigorozno provesti princip subordinacije, tj. jasno iskazati kako su dijelovi sadržaja međusobno povezani, da li su ekvivalentni ili podređeni jedan drugom. Ako nema nikakvog podređivanja, tada sadržaj iskazujemo istim slovima, a po ovoj shemi:

- naslov
- zarez
- str
- točka
- broj strane
- točka (ona ovdje ne označuje redni broj, nego kraj rečenice; zato je tu stavljamo, a ne stavljamo je iza naznake godine izdanja u grupi b)
- crtica.

Novi naslov dolazi odmah iza crtice (nema razmaka). Ako nakon završne točke ne slijedi ništa, tada nema crtice. Rekli smo da tekst sadržaja slijedi u neprekinutoj liniji, a može se, radi jasnoće, katkada prijeći u novu liniju (uvučeno).

Na primjer:

- 140) GOLDSTEIN, Albert. *Pamfilos ili pripovijesti dokonjaka*. Oprema Mihajlo Arsovski. – Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 8°, 92 str. – Biblioteka Kolo, sv. 9. Uređuje Igor Zidić.

Sadržaj. – Predanje o lotalici Joni, str. 9. – Bard, str. 21. – O čiodi i zaboravu, str. 35. – O moru, čovjeku i slučajniku, str. 45. – Podosta uznosito o Autofagu, str. 49. – O buradi i imenima, str. 57. – O jajetu i mnogima, str. 63. – O stolici i svemu ostalom, str. 73. – Franciskus i šarena ptica, str. 77. – Pamfilos ili o odlasku, str. 87. – Bilješka o piscu, str. 93.

Ako su, međutim, neki dijelovi sadržaja ekvivalentni, a drugi subordinirani, tada to treba iskazati upotrebom različitih slova. Stupanj subordinacije iskazujemo ovom piramidalnom serijom slova:

- 1) mala slova nepodcrtana (donji dio serije)
- 2) mala slova podcrtana
- 3) velika slova
- 4) velika slova podcrtana (vrh serije)

Na primjer:

- 4) KNJIZEVNOST BAČKIH HRVATA. [Napisao i sastavio] Ante Sekulić. – Zagreb, Posebno izdanje časopisa »Kritika«, sv. 5, 1970, v8^o, 340 str.
- Sadržaj*. – Na početku, str. 3. – Iskrena riječ o našoj nepoznatoj književnosti, str. 5. – I. DIO: KNJIZEVNOST BAČKIH HRVATA: 1) Na

rubovima prošlosti, str. 13. – 2) Prilozi hrvatskom jezikoslovlju, str. 20. – 3) Hrvatski književnici iz Bajskog Trokuta, str. 40. – 4) Kulturni i književni poslanici, str. 54. – 5) Pjesnik bunjevačkih bijelih salaša, str. 59. – Šokačka pjesnička grana, str. 67. – 7) Subotički književni krug, str. 71. – 8) Narodna bunjevačka književnost, str. 76. – Nekoliko misli o književnom radu Josipa Andrića, str. 83. – Zaboravljeni podaci i poruke. –

II. DIO: ANTOLOGIJSKA PANORAMA KNJIŽEVNOSTI BAČKIH HRVATA: 1) STARINSKA NAŠA NABOŽNA I POUČNA RIJEČ: *Ivan Antunović*: 1. Mojim milim odraslim Bunjevcem i Šokcem, str. 99. – 2. Božić, str. 101. – *Ivan Ambrozović*: Ovako sam kadgod pivo, str. 104. – *Lovro Bračuljević*: Frančesko prima rane, str. 105. – *Mirko Pavić*: Od nemiloga poharanja u Slovinskoj, str. 107. – Od rata iliti vojske turske, str. 108. – *Mihajlo Radnić*: 1. Kako ljubav očituje se u djelima, str. 110. – Pismo papi Inocentu XI, str. 113. – Pismo Eduardu Cybo, str. 115. – 2) DRAGA PJESNIČKA RIJEČ: *Pavao Bačić*: Ponosan budi, str. 119. – Ikar koji ne pada, str. 119. – Oštar kritičar, str. 119. – *Stješan Bešlin*: Obećana zemlja, str. 120. – Sombor, str. 120. – [...]

Varijante i mogućnosti:

1. Ako iza nekog naslova nema broja stranice (kako je to bio slučaj s nekim naslovima u KNJIŽEVNOSTI BAČKIH HRVATA) ili ako je knjiga nepaginirana, tada točka i crtica dolaze odmah iza naslova (ili, u nekim slučajevima, kao gore, dvotočje). Na primjer:

99) MILOŠIĆ, Stanislav-Geza. *Svjedok bezimene*. Lirske retrospektive i poeme. Ilustracije i umjetnička oprema Radoslav Kern. Portret autora Božidar Kopic. Grafička realizacija Zvonimir Berc. – Slavonski Brod, 1970, m⁸, [nepaginirano]. – Mala biblioteka Posavskih tokova, knj. 9.

Sadržaj. – *Vladimir Rem*: Ecce poeta [predgovor na svega dvije stranice].

RETROSPEKTIVE. – Zemlja Hrvata. – Stanište srca. – Očima, koje su nebo i trave. – Salute, decenijo peta. – Anjuška pjeva. – Bablje ljeto. – Memento krizantema. – Jednostavna ljubav. – Triptihon za Bezimenu. – Selidba lasta. – Vučica. – Balada romana. – Ratna priča. – Krčma nad andromedom. – Dlanovi. – DVIJE POEME. – Gradištu u pohode. – Tužaljka za brijestovima. –

[Vladimir Rem] Notica [na zadnjim koricama].

U svrhu potpunije jasnoće moguće je katkada iza naslova koji je bez oznake stranica, a znači nadnaslov u nekoj seriji subordiniranih naslova, staviti *dvotočje* umjesto točke i crtica. To smo već imali u primjeru KNJIŽEVNOST BAČKIH HRVATA, a ovdje evo još jednog primjera:

- 20) ZLATNA KNJIGA HRVATSKOG PJESNIŠTVA OD POČETAKA DO DANAS. Sastavio Vlatko Pavletić. Drugo izdanje. – Zagreb, Nakladni zavod Matice hrvatske, 1970, v8^o, 778 str.

Sadržaj. – [...] PJESME HRVATSKIH LATINISTA: *Juraj Šizgorić-Šibenčanin* (oko 1420–1509): Elegija o smrti dvojice braće, str. 27. – Narcisov epitafij, str. 28. – Elegija o pustošenju šibenskog polja, str. 29. – *Ivan Česmički* (1434–1472): Stablo govori, str. 31. – U smrt majke Barbare, str. 31. – [...]

2. Subordinacija mora biti uvijek strogo iskazana, ali ako postoji *samo dvostruko* podređivanje, tada nije obvezno upotrijebiti slova br. 1 (mala nepodcrтана) i br. 2 (mala podcrтана), nego subordinaciju možemo iskazati (ako sastavljač bibliografije misli da će to biti jasnije) sa slovima 1–3 (mala slova – velika slova) ili čak 1–4 (mala slova – velika podcrтана slova). Na primjer:

- 95) MARTINAC, Ivan. *Patmos*. – Split, Matica hrvatska, 1970, m8^o, 60 str. – Biblioteka suvremenih pisaca, sv. 35. Urednik Čiro Čulić.

Sadržaj. – PATMOS 1. – Tragovi tišine (izgnanstvo), str. 7. – Otok more ogledalo, str. 9. – Na mom licu bliska smrt, str. 10. – Miris u mrtvoj kosi (Iskra), str. 11. – Molitva za Danas, str. 12. – Snijeg i svjetlo u daljini, str. 13. – Prkos, str. 14. – Genesis XIX, str. varijacije, str. 15. – Kruh i vino, str. 16. – Ja sam otkupljen, str. 17. – Rondo, str. 18. – Ptica i led, str. 19. – PATMOS 2. – Strništa, str. 23. – More vedrine, str. 25. – [...]

3. Ime i prezime autora nekog književnog priloga (ili bilješke, pogovora, predgovora, itd.) mora u sadržaju *uvijek biti podcrтano*, i to kako radi jasnoće tako i zbog lakše primjene i korištenja Indeksa. Iza imena i prezimena autora dolazi uvijek *dvotočje*. Ako autoru pripada više književnih priloga koji slijede jedan za drugim (kao što smo to već, na primjer, imali u jedinici KNJIŽEVNOST BAČKIH HRVATA), tada nije potrebno ponavljati ime autora, nego naslovi prirodno slijede jedan za drugim po gore iskazanoj shemi. Evo već citiranog primjera:

- 20) ZLATNA KNJIGA HRVATSKOG PJESNIŠTVA OD POČETAKA DO DANAS. Sastavio Vlatko Pavletić. Drugo izdanje. – Zagreb, Nakladni zavod Matice hrvatske, 1970, v8^o, 778 str.

Sadržaj. – [...] ALJAMIADO POEZIJA: Mehmed (kraj 16. st.): Hrvatska pjesma, str. 149. – *Muhamed Hevaji Uskufi* (rođ. 1601): Višnjemu Bogu sve koji sazda, str. 150. – Ja, kauri, vami velju, str. 150. – A Boga vam sve žene, str. 152. – *Hasan Kaimija* (umro 1691): O osvojenju Kandije (1669), str. 156. – *Nepoznati autor* (18. str.): Duvanjski arzuhal, str. 160. –

Fran Krsto Frankopan (1643–1671): Mučeca ljubav, str. 165. – Divojka krčmarka zna volit junaka, str. 165. – Srića daje kaj misal ne zgaje, str. 166. – *Antun Gledević* (1659–1728): Tvoja ljubav, vjera tvoja, str. 168. – [...]

Ovaj primjer pokazuje još jedno dopunsko pravilo: svaki prijelaz u novi red znači prekid prijašnje subordinacije: Frano Krsto Frankopan ne spada u Aljamiado poeziju.

Ako književni prilozi koji pripadaju jednom autoru ne slijede jedan za drugim, nego su prekinuti prilogom nekog drugog autora, tada, posve prirodno, treba ponoviti ime i prezime autora. Na primjer:

- 16) ZELENI BREGI ZELINE. Izabrane pjesme na natječaju za recital kajkavske lirike »Dragutin Domjanić« Zelina 1970. Uredio Joža Skok. – Zelina, Narodno sveučilište Zelina, 1970, v8^o, 80 str.

Sadržaj. – 1. POPEVKE ZA ZEMLJU I KAJ: *Stjepan Jakševac*: Popjevka za kaj, str. 7. – *Štefica Kamenarić*: Rekli su »Fala«, str. 8. – *Stjepan Jakševac*: Spominek z pesnikom, str. 9. – *Josip Jurjević*: Posot, str. 10. – [...]

4. Ako serija od četiri piramidalna sloja nije dovoljna za izražavanje subordinacije, tada možemo uvesti još jedan sloj: isprekidano podcrtavanje. Tako je na primjer kolegica Očak morala postupiti u jedinici br. 227:

- 227) TRUHELKA, Jagoda-ŠKURLA-ILIJIC, Verka-PFANOVA, Dora-MIHOLJEVIC, Mila-SVEL-GAMIRSEK, Mara. *Izabrana djela*. Priredila Ljerka Matutinović. Crteži Zlatko Kauzlarić. Crtani naslovi Alfred Pal. Znak biblioteke i hrbat Željko Hegedušić. – Zagreb, Matica hrvatska-Zora, 1970, 8°, 570 str. – Pet stoljeća hrvatske književnosti, sv. 107. Urednik Vlatko Pavletić.

Sadržaj. – [...] DORA PFANOVA. – *Ljerka Matutinović*: Dora Pfanova, str. 181. – Lj[erka] M[atutinović]: Bibliografija, str. 191. – PJESME. – *Pjesme I* (1932, izbor), str. 195. – *Ljetne pjesme*, str. 195. – U junu, str. 195. – More, str. 196. – Barka, str. 197. – [...]

Ako jedan naslov ima neočekivano podnaslove te bi zbog tih podnaslova trebalo mijenjati način pisanja svih naslova, tada subordinaciju možemo opisati stavivši podnaslove u uglatu zagradu. Ipak, tomu možemo pribjeći samo u iznimnom slučaju. Na primjer:

- 74) DIZDAR, Mak. *Kameni spavač*. – Sarajevo, Veselin Masleša, 1970, m8^o, 163 str. – Ars. Urednik Izet Sarajlić.

Sadržaj. – Putevi, str. 7. – SLOVO O ČOVJEKU. – Prvo, str. 13. – Drugo, str. 14. – Treće, str. 15. – Četvrto, str. 16. – Peto, str. 17. – SLOVO O NEBU. – Pravednik, str. 21. – Molitva, str. 23. – Labud djevojka, str. 24. – Zapis o otkivanju, str. 26. – Zapis o izvoru, str. 32. – Sunce, str. 33. – Ruke, str. 34. – Mjesec, str. 35. – Zapis o vremenu, str. 36. – Dažd, str. 37. – Zapis na dvije vode, str. 38. – Kolo bola, str. 40. – Zapis o rijeci, str. 41. – Radmilja [Ruka, str. 43. – Loza i njene rozge, str. 43. – Sunčani Hristos, str. 44. – Vrata, str. 45. – Vrijenac, str. 47. – Četvrti jahač, str. 49. – Bbbb, str. 50. –], str. 42–57. – Suočenje, str. 58. – [...]

5. Ako ne donosimo cijeli sadržaj, nego samo dio sadržaja (tj. onaj dio koji ulazi u predmet dotične bibliografije), tada umjesto oznake *Sadržaj* stavljamo oznaku *Iz sadržaja*. U tom slučaju možemo paginaciju bilježiti kao i obično (str., broj strane, točka, crtica) ili, ako nam se čini važnim, naznačimo opseg književnog ili književnokritičkog priloga i tada postupamo na slijedeći način:

- str.
- brojevi stranica (između njih crtica)
- točka
- crtica:
- str. 17-105. -

Na primjer:

- 6) *LENJINU – PESNICI SVETA*. 1870-1970. Pripremio [i pogovor napisao] Momčilo Đerković. Crtež na omotu V. Noskov. – Indija, Graficar, 1970, 8°, 205 str.

Iz sadržaja. – *Šime Vučetić*: Zvijezda Lenjina [pjesma], str. 53-54. – *Miroslav Krleža*: Genijalni borac . . . , str. 73. – *August Cesarec*: Bilo je to na IV kongresu . . . , str. 73. – *Vladimir Popović*: Lenjin na odru [pjesma], str. 161.

6. Ako ne donosimo ni sadržaj ni dio sadržaja, tada na mjestu na kojem se nalazi *Sadržaj*, ali u istom redu s tekstom **PODACI O KNJIZI**, iskazujemo tko je napisao predgovor, pogovor, bilješku, tko je sastavio bibliografiju, rječnik ili nešto slično. Ime i prezime autora tih predgovora, bilježaka, sastava treba podcrtati. Između imena i prezimena autora i njegova sastava nalazi se dvotočje.

Na primjer:

- 102) **PERŠINOVIĆ, Liba**. *Mog tijela tijelo*. – Zagreb, Studentski teatar poezije, 1970, m8°, 104 str. – Biblioteka Poezija, knj. 5. Urednik Mićo Jelić-Grnović. – *Miće Jelić-Grnović*: Predgovor, str. 5-8.
- 103) **S. MARIJA OD PRESV. SRCA** [PETRIČEVIĆ, Anka]. *U noći*. – Split, Izdanje pisca, 1970, 8°, 98 str. – *Veljko Vučetić*: Mistični pejzaži u pjesmama sestre Marije od Presvetog srca [pogovor].

Ako je predgovor potpuno nevažan za hrvatsku književnost (tj. za predmet bibliografije), tada stavljamo u podatke pod *a*, kod naznake priređivač (sastavljača, urednika, itd.), oznaku da postoji pogovor, predgovor i upozoravamo tko ga je napisao (sve u uglatoj zagradi). Tako smo postupili u primjeru pod točkom pet: **LENJINU – PESNICI SVETA**.

7. Ako u sadržaju nije jasno o kakvom se književnom prilogu radi, tada bibliograf odmah daje pobježe objašnjenje (u uglatoj zagradi, iza naslova, a prije zarez). Tako smo postupili u točki 5, u primjeru **LENJINU – PESNICI SVETA**.

8. Ako je književni prilog sastavljen od imena i prezimena autora i *naslova koji sadrži ime i prezime nekog pisca i naziv njegova djela*, tada postupamo ovako:

- ime i prezime autora (podcrtano)
- dvotočje
- naslov:
  - ime i prezime pisca
  - dvotočje
  - naziv djela
  - točka
  - podaci o djelu (ovisi o tome što je u pojedinim slučajevima navedeno)
  - zarez
  - crtica (da bi se naslov što jasnije odvojio od svega ostaloga)
- str.
- broj stranice
- točka
- crtica.

U bibliografiji Jelene Očak nalazimo u jedinici br. 26 ove slučajeve:

26) *KRČKI ZBORNIK POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA*. Svezak 1. Urednički odbor: Dr Branko Fučić, Petar Strčić (glavni urednik), dr Nikola Španjol, Rikard Žic, Rudolf Žic. Ovaj je svezak uredio Petar Strčić. Nacrt korica dr Branko Fučić. – Krk, 1970, v8^o, 605 str.

Iz sadržaja. – [...] *Nevenka Linarić*: Vjekoslav Štefanić: Glagoljski rukopisi otoka Krka. Djela JAZU 5, Zagreb 1960, str. 529–535. – *Nevenka Linarić*: Vjekoslav Štefanić: Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije, I dio, izd. JAZU, Zagreb, 1969, str. 535–539.

9. Ako iza imena i prezimena nekog pisca dolazi naslov koji je citat, odlomak, prvi stih ili časopis, itd., tada taj naslov (ili dio naslova) stavljamo u navodnike (čak i onda ako ih pisac podcrtava; mi to ne možemo podcrtati, jer podcrtavamo ime i prezime pisca).

Tako je morala postupiti kolegica Očak u jedinici 228. i Ujevićeve stihove iz »Kolajne« staviti u navodnike. U jedinici 239. ona je Vidanova podcrtavanja naslova djela morala transformirati u navodnike (*Lord Jim* u »Lord Jim«), jer je zbog subordinacije morala podcrtavati cijele naslove, a ne samo dio naslova:

239) VIDAN, Ivo. *Nepouzdana pripovjedač*. Postupak i vizija u djelima triju modernih generacija. Oprema Alfred Pal. – Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 8°, 334 str.

Sadržaj. – *Nepouzdana pripovjedač*. – Pad niz stube, str. 7. – U službi pjesničke slike, str. 9. – Problem komunikacije, str. 17. – Autorovo »sve-

znanje« i pripovjedačevo »motrilište«, str. 22. – [...] *Conradov »Lord Jim« – Oglad o strukturi*, str. 79. – *Politički roman vremena (Conradov »Nostromo«)*, str. 121. – [...]

10. Crticu uvijek stavljamo iza naslova (čak i onda, kako smo rekli, kad *sadržaj* radi jasnoće prelazi u novi red), osim na kraju *sadržaja*. Dakle, točka na kraju *sadržaja* znači svršetak *sadržaja*.

11. Ako je naslov na hrvatskom jeziku i odmah zatim na nekom drugom jeziku, tada se oni odvajaju razmakom, crticom i razmakom. Na primjer u jedinici 90. BIBLIOGRAFIJE KNJIGA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI:

90) KUZMANOV, Marijan. *Tako to biva*. Ilustracije Helena Sabolić-Zakorova. – Pakrac, Matica hrvatska, 1970, 8°, 114 str. – Biblioteka poezije, sv. 7. Urednik Milan Taritaš.

Sadržaj. – [...] *GEDICHTE FÜR EINE DAME IM ROTEN*, str. 89. – Pretvorena – *Die Verwandelte*, str. 90. – Postojanje – *Dasein*, str. 90. – Odlaganje ljubavi – *Verschiebung der Liebe*, str. 92. – [...]

12. Ako *nakon pisca, naslova i stranica* dolazi neki umetnuti tekst, tada taj tekst dijelimo razmakom i crticom od prethodnog teksta i od posteriornog teksta. Na primjer:

49) STOJANOVIĆ, Stojadin-MORAČIĆ, Demnjan-PRICA, Anđelija. *Naš put u jezik i književnost*. Priručnik za drugi stupanj osnovnog obrazovanja. Predgovor K. D. Ušinski. Ilustracije odabrala Vera Deleon. Treće izdanje. – Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, 1970, 4°, 389 str.

Sadržaj. – [...] *Jure Kaštelan*: Lijepa si, zemljo moja, str. 147. – *Jovan Cvijić*: Šumadija, str. 149. – Umetnute reči. – *Vojislav Ilić*: U poznu jesen, str. 151. – *Radoje Domanović*: Veče na selu, str. 152. – Nezavisne rečenice. – *Janko Veselinović*: Mačva, str. 154. – Poređenje prideva. – *Jovan Cvijić*: Ohridsko jezero, str. 156. – U Hercegovini, str. 158. – Zavisna rečenica. Inverzija. – *Aleksa Šantić*: Ostajte ovdje . . . , str. 159. – [...]

Razmaci pokazuju da naslov »Umetnute reči« *ne spada* Jovanu Cvijiću, »Nezavisne rečenice« Radoju Domanoviću, »Poređenje prideva« Veselinoviću, a »Zavisne rečenice. Inverzija« Jovanu Cvijiću.

Ako umetnuti tekst dolazi *iza pisca i naslova*, ali *ispred stranice*, tada razmakom, crticom i razmakom odmah iza naslova (a ne kao gore iza broja) odvajamo naslov od tog teksta. Na primjer:

52) BRAJENOVIĆ, Branko – BLAZENČIĆ, Ante. *Vedri dani*. Čitanka s poukom o jeziku za III razred osnovne škole. Opremio i ilustrirao Vjekoslav Brešić. Deseto neizmijenjeno izdanje. – Zagreb, Školska knjiga, 1970, v8^o, 173 str.

Sadržaj. - [...] *Grigor Vitez*: Tri djeda, str. 83. - *Oton Župančić*: Vrapci i strašilo, str. 84. - *B. B.*: Bojanina zadaća - govorna i pismena vježba, str. 85. - *Josip Pavičić*: Skladnost u prirodi - govorna vježba, str. 86. - *Drago Ivanišević*: Riba, str. 88. - [...]

13. Ako je književni prilog bez autora, tj. ako je on djelo anonimnog autora (na primjer narodne pjesme, itd.), tada ga pišemo podcrtano da bismo ga istaknuli kao samostalno književno djelo.

14. U novi red u *Sadržaju* možemo ići ako izričito želimo naznačiti početak novog poglavlja, ciklusa, grupacije, ili ako želimo odvojiti od ostalog teksta neki predgovor, pogovor, bilješku, bibliografiju i slično.

III) BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA

To je najosjetljiviji i najosobniji dio bibliografova posla: bilješka odražava njegovo znanje, njegovu metodičnost i njegovu kreativnost. Prvi i osnovni cilj bilješke sastoji se u tome da pruži o knjizi one podatke koji nisu vidljivi iz sadržaja, a vrlo su važni za samu knjigu. Potrebno je zatim izložiti glavne teme knjige i fiksirati osnovnu misao koja se nalazi u žarištu autorova koncipiranja literature i svijeta. Korisno je usporediti tu autorovu tezu s njegovim prijašnjim stavovima. Ako je o tome sam autor nešto rekao u predgovoru ili pogovoru, treba ga citirati. Nakon toga bibliograf izvješćuje o ostalim karakteristikama djela, izlaže sporedne stavove pisca. Svoje izlaganje o ideji i tezi, kao i o karakteristikama, osobinama ili stavovima pisca, bibliograf može proširiti i potvrditi citatima iz knjige. Kad je završio analizu knjige, bibliograf može donijeti osnovne podatke o autoru, o njegovu književnom opusu i opisati njegovo mjesto u hrvatskoj književnosti. Samo se po sebi razumije da će bibliografija biti sadržajna i bogatija što je bibliografova bilješka temeljitija i iscrpnija.

Iako bibliograf mora izbjegavati jednoličnost te nastojati da bilješka bude i živa i analitična, ipak smatramo da se mora pridržavati metodičnog izlaganja. Zato smo prihvatili *ovu shemu BIBLIOGRAFOVE BILJEŠKE*:

- a) dopunski podaci o knjizi
- b) bit autorovih preokupacija
- c) glavne osobine djela; lepeza tema
- d) kako je djelo nastalo
- e) podaci o autoru i njegovu opusu
- f) mjesto autora u njegovu (književnom i društvenom) miljeu.

Kao primjer cjelovite obrade jedne knjige i kao primjer koncizne, ali sadržajne bilješke može nam poslužiti obrada jedinice br. 246 iz BIBLIOGRAFIJE KNJIGA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI člana naše ekipe, kolegice Očak:

246) GRČIĆ, Marko. *Provincia deserta*. - Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 8°, 140 str. - Biblioteka Kolo, sv. 5. Uređuje Igor Zidić.

Sadržaj. – Umjesto uvoda, str. 5. – Jeronimova dilema, str. 9. – Put i kob Augustina Ujevića, str. 37. – A. B. Šimić i tradicija, str. 47. – Dora Pfanova, Pijev smrti i ljubavi, str. 65. – Uz vizije Williama Blakea, – Ezra Pound i Provincija Deserta, str. 83. – Na Trgu dobre smrti, str. 93. – Pjesništvo i zagonetka, str. 109. – Nesuvremena glosa, str. 119. – Janusov pogled, str. 123. – Riječ i muk, str. 127. – Bilješka o piscu, str. 137.

* – Ovo je prva knjiga eseja pjesnika i esejista Marka Grčića. U biblioteci »Razlog« objavio je 1969. knjigu pjesama »Nebeska vučica«. U knjizi »Provincia deserta« uvršteni su eseji što ih je Grčić objavio od 1965. do 1970. u raznim časopisima, većinom u »Telegramu« i »Kolu«. Jedan dio ovih eseja tretira probleme i ličnosti hrvatske književnosti, a drugi su eseji posvećeni nekim velikim svjetskim književnim imenima. Od hrvatskih književnika u centru Grčićeve pozornosti jesu: Tin Ujević, A. B. Šimić, Kranjčević, Dora Pfanova, Mate Ganza (»Na Trgu dobre smrti«). Neki su eseji čisto tematski, u njima pisac razmišlja o općim problemima literature: o odnosu politike i poezije, o subjektivnom i objektivnom u književnosti, itd. Sve eseje prožima nastojanje autora da spozna misterij poetskog fenomena, koji je po njemu adekvatan čudu: »Pjesništvo je u prvom redu čudo, ravno čudu u Kani Galilejskoj. Pjesnik pretvara prve krčage vode u vino« (str. 17).

Varijante i mogućnosti

1. Kad u bilješci navodimo neki naslov ili neki predmet (npr. »Ruke« Ranka Marinkovića, ili u gornjem primjeru – biblioteka »Razlog«), tada ih stavljamo u navodnike. Isto ćemo tako staviti u navodnike i neki citat ili neki stih.

5) OBRADA ČLANAKA (STUDIJA, ESEJA, KRITIKA I RASPRAVA) OBJAVLJENIH U NOVINAMA ČASOPISIMA I PERIODIČNIM ZBORNICIMA

Članke (studije, eseje, kritike i rasprave) obrađujemo po istoj shemi po kojoj obrađujemo knjige:

- I) PODACI O ČLANKU
- II) SADRŽAJ ČLANKA
- III) BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA

Analiza predložene sheme

I) PODACI O ČLANKU

Primjenjujemo slijedeću shemu:

- a) – redni broj
- kosa crta

- prezime autora (velikim slovima)
  - zarez
  - ime autora
  - točka
  - naslov (podcrtati)
  - točka
  - podnaslov
  - točka
  - crtica
- b) - naslov časopisa (u navodne znake)
- zarez
  - broj godišta
  - zarez
  - knj.
  - broj knjige
  - zarez
  - br.
  - broj časopisa
  - zarez
  - str.
  - broj stranice ili stranica
  - zarez
  - mjesto gdje časopis izlazi
  - zarez
  - datum: dan, mjesec, godina

II) SADRŽAJ ČLANKA

Ako u članku, studiji ili raspravi postoje podnaslovi ili naslovi poglavlja, tada ih treba bilježiti na isti način *kao sadržaj knjiga*. Sadržaj je uveden uvučeno u novom redu i počinje oznakom *Sadržaj*. -

III) BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA

Ako članak, studija ili rasprava imaju označeni *sadržaj*, tada se linija *sadržaja* prekida i prelazimo u novi red, ali slijedimo onu vertikalnu crtu koju je zacrtao *sadržaj*. Bibliografova bilješka je naznačena zvjezdicom (*), podcrtanom, iza koje dolazi razmak, pa crtica i zatim ponovno razmak. Bibliografova bilješka je u članku istog karaktera kao i u opisu i obradi knjige, uzevši u obzir sve proporcije kvantitete i kvalitete što postoje između članaka i knjiga.

Predočenu shemu prikazujemo ovim uzorkom:

- 121) KRLEŽA, Miroslav. *Lirika Rainera Marije Rilkea*. - »Hrvatska revija«, III, br. 11, str. 602-620, Zagreb, studeni 1930.

* – Jedan od najznačajnijih Krležinih eseja kraja dvadesetih i početka tridesetih godina. Određujući bit Rilkeove poezije, Krleža razmatra kretanje moderne poezije, njezin odnos prema društvenim zbivanjima i prevratima XX. stoljeća pitajući se istodobno o smislu poezije uopće.

Varijante i mogućnosti

1. PODACI O ČLANKU daju se u neprekinutoj liniji, a ako koji podatak nije u časopisu naznačen (na primjer, ako nema podnaslova, ili ako nije naznačeno godište ili knjiga), tada se linija podataka nastavlja bez njega:

32) JINDRA, Ivan. *Iznošjereni Krleža*. – »Riječka revija«, XV, br. 2, str. 141–142, Rijeka, veljača 1966.

2. Ako se članak proteže na više stranica časopisa, onda nije dovoljno naznačiti početnu stranicu, nego treba uvijek brojkom izraziti pun opseg članka: str. 32–107

3. Mjesec izlaženja časopisa bilježimo uvijek onako kako je to označeno na samom časopisu. Isto tako postupamo i s brojevima koji označuju godište, broj knjige i broj časopisa. Na primjer:

»Republika«, XXIII, br. 11, str. 463–476, Zagreb, studeni 1967.

»Forum«, VI, knj. XIII, br. 5–6, str. 546–576, Zagreb, maj–juni 1967.

4. Ako navodimo dan, mjesec i godinu, tada se služimo samo arapskim brojevima, iza kojih uvijek stavljamo točku:

581) KRLEŽA, Miroslav. *Upućuju nas u Aziju*. – »Književne novine«, I, br. 7, str. 1, Beograd, 30. 3. 1948.

5. Časopis pišemo uvijek onako kako je bio pisan kada je izlazio, a ne po pravilima danas važećeg pravopisa. Dakle:

»Vienac«, br. 3, str. 321–345, Zagreb, 21. 1. 1874.

»Vijenac«, br. 3, str. 321–345, Zagreb, ožujak 1925.

6. Naslov članka pišemo uvijek onako kako glasi u časopisu ne mijenjajući ni varijantu ni pravopis.

7. Ako je naslov članka *knjiga nekog autora* koji se u naslovu spominje, tada postupamo na slijedeći način:

– ime i prezime autora (pisani onako kako se nalazi u članku)

– dvotočje

– naziv knjige (u navodnike)

– podaci o knjizi (koji se nalaze u naslovu članka).

Ime i prezime autora i naziv knjige u tom slučaju tretiramo kao naslov i podcrtavamo ih, a podatke o knjizi tretiramo kao podnaslov. Na primjer:

51) ZIVANČEVIĆ, Milorad. *Šime Vučetić: »Krležino književno djelo«*. Sarajevo, 1958. – »Letopis Matice srpske«, CXXXIV, br. 2–3, str. 218–219, Novi Sad, februar–mart 1958.

Ako se, međutim, ispred imena autora i njegove knjige nalazi posebni naslov, tada ime autora i njegovu knjigu i sve podatke o knjizi obrađujemo po gornjoj shemi, ali ih ne tretiramo kao naslov, nego kao podnaslov, tj. ne podcrtavamo ih. Na primjer:

117) MAKSIMOVIĆ, Miodrag. *Revolt i svedožanstvo*. Miroslav Krleža: »Deset krvavih godina«. Zagreb, 1957. – »Politika«, LIV, br. 15958, str. 15, Beograd, 23. 6. 1957.

8. Ako su jedinice složene u abecedni poredak, tada se jedinice koje pripadaju jednom autoru grupiraju po časopisima, a časopisi po abecednom redu; ključnu riječ u abecednom redu časopisa igra prva riječ u naslovu časopisa. Unutar jednog te istog časopisa jedinice su složene u kronološki poredak.

Ako su sve jedinice grupirane u kronološki poredak, tada je determinanta klasifikacije *datum* izlaženja časopisa. Časopisi koji su izašli isti mjesec ili isti dan grupiraju se po abecednom redu (ključna riječ: prva riječ naslova časopisa).

9. Svi problemi koji mogu iskrsnuti u vezi s autorom članka ili predmetom jedinice kao i s karakterom publiciranja rješavaju se u skladu s načelima izloženim u OBRADI KNJIGA.

6) OBRADA PREDGOVORA (POGOVORA, BILJEŽAKA) U KNJIGAMA I ZBORNICIMA

Predgovore (pogovore i bilješke) u knjigama i zbornicima obrađujemo po istoj shemi po kojoj obrađujemo KNJIGE I ČLANKE U ČASOPISIMA:

- I) PODACI O PREDGOVORU
- II) SADRŽAJ PREDGOVORA
- III) BIBLIOGRAFOVA BILJEŠKA

Budući da su načela obrade sadržaja i sastavljanja bilješke ista kao i kod knjiga i članaka, to ovdje treba istaknuti samo način na koji su sistematizirani PODACI O PREDGOVORU. Podaci su prezentirani u dva dijela, ali u neprekinutoj liniji:

- a) – redni broj
- kosa crta
- prezime autora (velikim slovima)
- zarez
- ime autora
- točka
- naslov (podcrtan)
- točka
- podnaslov
- točka
- crtica

- b) – ime i prezime autora knjige u kojoj se nalazi predgovor
  - dvotočje
  - naslov knjige (u navodnim znacima)
  - točka
  - podnaslov
  - točka
  - mjesto izdavanja
  - zarez
  - izdavač
  - zarez
  - godina izlaženja knjige
  - zarez
  - str.
  - broj stranice ili stranica
  - točka.

Na primjer:

- 15) BATUŠIĆ, Slavko. *O autoru*. – Miroslav Krleža: »Aretej«. Novi Sad, Stejino pozorje, 1963, str. 43–45.
- 16) KASTELAN, Jure. *Pogovor*. – Ilija Despot (Vitarski): »Sedam poslanica u stihu«. Prijateljima i za prijatelje. – Omiš, Franjo Kluz, 1969, str. 45.

Varijante i mogućnosti:

1. Ako je naslov neodređen, tada sastavljač bibliografije može dati odmah, ispred točke u uglatoj zagradi, pobliže određenje predmeta predgovora. Ako takvo pobliže određenje zahtijeva veći prostor, onda ga treba staviti u BILJEŠKU. Ako nema nikakvog naslova, tada sastavljač mora odmah (na mjestu naslova) istaknuti (u uglatoj zagradi) da li se radi o predgovoru, pogovoru ili bilješci.

2. Ime i prezime autora knjige u kojoj se nalazi predgovor treba pisati onako kako su ime i prezime napisani na knjizi. Ako imamo prvo ime pa onda prezime, tada se toga treba pridržavati. Ako dolazi prvo prezime, zatim ime, tada to treba vjerno reproducirati. Etimološko pisanje ne smije se pretvarati u fonetsko, a fonetsko u etimološko.

3. Ako je predgovor dulji od jedne stranice, tada uvijek treba označiti na koliko se strana proteže:
str. 23–65.

4. Naslov knjige, podnaslov, izdavač moraju uvijek biti pisani onako kako su napisani na knjizi. Ako sastavljač želi unijeti neku promjenu, onda on to naznačuje u uglatoj zagradi.